

Concept beleidshoofdstuk Blaasjesziekte (SVD)

versie 1.0, Februari 2007

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	5
1.1 Het (concept)beleidshoofdstuk SVD, versie 1.0	5
1.2 Leeswijzer	5
HOOFDSTUK 2: ALGEMEEN	6
2.1 Overige draaiboeken	6
2.1.4 Het uitvoeringsdraaiboek SVD (VWA)	6
2.2 De ziekte	6
2.2.1 Agens	6
2.2.2 Infectieroutes	6
2.2.3 Pathogenese	6
2.2.4 Klinische symptomen	6
2.2.5 Diagnostiek	7
HOOFDSTUK 3: JURIDISCHE BASIS	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Internationale context	9
3.2.1 OIE (World Organisation for Animal Health)	9
3.3 Juridische basis	9
Europees	9
Nationaal	9
PVV verordeningen	9
HOOFDSTUK 6: FASEN EN SCENARIO'S	10
6.3 Scenario's	10
Tabel beleidsinstrumenten	11
HOOFDSTUK 7: BELEIDSINSTRUMENTEN	13
7.1 Inleiding	13
7.3 Contactbedrijven via import	13
7.4 Informeren en adviseren	13
7.6 (Hygiëne)protocollen	13
7.7 Reinigen en ontsmetten vervoermiddelen	13
Concept beleidshoofdstuk SVD, versie 1.0	2

7.10 Fokverbod	14
7.11 Ruimen	14
7.12 Standstill	15
7.14 Instellen gebieden	15
7.17 Welzijn	16
HOOFDSTUK 8: MAATREGELPAKKETTEN	17
8.1 Inleiding	17
8.2 Standstill bedrijven met varkens	17
8.2.1 Vervoer varkens naar slachthuis	17
8.2.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens	17
8.2.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten	17
8.2.4 Levende producten naar bedrijf met varkens	17
8.2.5 Mest	18
8.2.6 Melk	18
8.2.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens	18
8.2.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens	18
8.2.9 Bezoekers	18
8.2.10 Deconstructiemateriaal	18
8.3 Beschermings- en toezichtsgebied	19
8.3.0 Inleiding	19
8.3.1 Vervoer varkens naar slachthuis	19
8.3.2 Vervoer varkens naar een bedrijf met varkens	19
8.3.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten	19
8.3.4 Levende producten naar bedrijf met varkens	19
8.3.5 Mest	19
8.3.6 Melk	19
8.3.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens	20
8.3.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens	20
8.3.9 Bezoekers	20
8.3.10 Deconstructiemateriaal	20
8.4 Besmet compartiment	20
8.4.0 Inleiding	20
8.4.1 Vervoer varkens naar slachthuis	20
8.4.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens	20
8.4.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten	20
8.4.4 Levende producten naar bedrijf met varkens	21
8.4.5 Mest	21
8.4.6 Melk	21
8.4.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens	21
8.4.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens	21

8.4.9 Bezoekers	21
8.4.10 Deconstructiemateriaal	21
8.5 Vrij compartiment	21
8.5.1 Vervoer varkens naar slachthuis	21
8.5.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens	21
8.5.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten	21
8.5.4 Levende producten naar bedrijf met varkens	21
8.5.5 Mest	22
8.5.6 Melk	22
8.5.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens	22
8.5.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens	22
8.5.9 Bezoekers	22
8.5.10 Deconstructiemateriaal	22
HOOFDSTUK 11: ONGEVOELIGE DIERSOORTEN EN AKKERBOUWBEDRIJVEN	23
11.1 Inleiding	23
11.2 Herkauwers	25
11.2.1 Inleiding	25
11.2.2 Maatregeltabel Herkauwers	25
11.2.3 Toelichting maatregelen	26
11.3 Paarden	27
11.3.1 Inleiding	27
11.3.2 Maatregeltabel Paarden	27
11.3.3 Toelichting maatregelen	28
11.4 Pluimvee	30
11.4.1 Inleiding	30
11.4.2 Maatregeltabel Pluimvee	30
11.4.3 Toelichting maatregelen	30

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

1.1 Het (concept)beleidshoofdstuk SVD, versie 1.0

Een draaiboek is een dynamisch geheel. De input van stakeholders, ervaringen met dierziekte uitbraken en oefeningen, veranderende regelgeving, veranderende opvattingen zijn in dit draaiboek verwerkt.

Op basis van nieuwe reacties en nieuwe opvattingen zal het beleidsdraaiboek worden geactualiseerd. Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om geheel af te wijken van de beschreven maatregelen. Aan het draaiboek kunnen geen rechten ontleend worden. Het draaiboek is een weergave van de gehanteerde beleidslijn op een bepaald moment. Het gaat uit van een vereenvoudiging van de complexe situaties die kunnen ontstaan bij verschillende scenario's van de uitbraak van een dierziekte. Tijdens een uitbraak kan door de minister worden afgeweken van de in dit draaiboek beschreven lijn, indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

1.2 Leeswijzer

Het beleidshoofdstuk SVD (swine vesicular disease, ofwel blaasjesziekte) is zodanig ingericht dat het de hoofdstukstructuur van het KVP beleidsdraaiboek volgt. In het geval dat er ingrijpende verschillen in de beleidsbenadering van SVD ten opzichte van KVP zijn, wordt het KVP onderdeel vervangen door een op SVD gericht onderdeel of worden er aanvullingen gegeven.

Voor de hoofdstukken 4 (crisisorganisatie), 5 (communicatie), 10 (afbouw), 12 (overige houderijen en natuur) en 13 (volksgezondheid) wordt direct verwezen naar het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest, waar de te volgen beleidslijn is weergegeven.

Hoofdstuk 9 (vaccinatie) is niet van toepassing op SVD, aangezien er geen vaccin beschikbaar is.

HOOFDSTUK 2: ALGEMEEN

2.1 Overige draaiboeken

2.1.4 Het uitvoeringsdraaiboek SVD (VWA)

Dit draaiboek van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA) beschrijft de activiteiten bij de bestrijding van SVD, voortvloeiende uit de te nemen beleidsmaatregelen.

2.2 De ziekte

2.2.1 Agens

SVD (swine vesicular disease, ofwel blaasjesziekte) wordt veroorzaakt door een virale infectie bij varkens. Het causale agens is een niet-geenvelopeerd RNA virus, behorende tot de familie der *Picornaviridae*. Natuurlijke infecties zijn alleen in varkens waargenomen. De ziekte vormt geen gevaar voor de volksgezondheid.

2.2.2 Infectieroutes

De introductie van het virus op een bedrijf kan plaatsvinden door de aanvoer van geïnfecteerde dieren of door indirect contact via mest, materiaal, transportmiddelen en personen. Contact met een besmette omgeving kan net zo besmettelijk zijn als contact met geïnfecteerde dieren. Daarnaast kan infectie optreden bij het voeren van besmet vlees aan varkens.

SVD staat bekend als een 'hokziekte', wat wil zeggen dat binnen een stal met meerdere compartimenten de ziekte tot één compartiment beperkt kan blijven. De spreiding van SVD verloopt in het algemeen trager dan bij Mond- en klauwzeer (MKZ) en Klassieke Varkenspest (KVP).

Het virus is zeer stabiel in de omgeving en kan lang (ongeveer vier maanden bij 4 graden Celsius en 4-6 weken bij 20 graden Celsius) overleven in de mest. Het virus is erg resistent tegen desinfectiemiddelen. Daarom is met name bij SVD een grondige reiniging en ontsmetting erg belangrijk.

2.2.3 Pathogenese

De infectie van een varken kan op verschillende manieren plaatsvinden. De meest gevoelige route is via een beschadigde huid of slijmvliezen. Daarnaast kan infectie via het maagdarmkanaal optreden.

Na lokale vermeerdering verspreidt het virus via het lymfesysteem naar het bloed (viraemie) en wordt in grote hoeveelheid uitgescheiden met secreta en excreta (mest), alvorens de klinische symptomen worden gezien. Als de laesies zich ontwikkelen, kan veel virus in de blaasjes worden aangetroffen.

Het varken reageert hierop met het aanmaken van neutraliserende antilichamen, vanaf circa vier dagen na infectie. Deze antilichamen zorgen voor verminderde uitscheiding van het virus en uiteindelijk bescherming tegen herinfectie. Het virus persisteert in het algemeen niet langer dan 28 dagen in het lichaam.

De incubatietijd is ongeveer 2-7 dagen, maar kan langer zijn als de infectiedosis laag is.

2.2.4 Klinische symptomen

De klinische symptomen lijken op die van MKZ bij varkens. Er wordt beschreven dat binnen één tot vijf dagen na blootstelling een voorbijgaande koorts (tot 41 graden Celsius) optreedt. Dit wordt echter niet altijd waargenomen.

De blaasjes worden gevonden aan de klauwranden, de huid van de onderbenen (met name drukpunten), de snuit, lippen, tong, tandvlees en uier. De ernst van de laesies is afhankelijk van de virusstam en de huisvesting (ernstiger op beton). Aangedane dieren kunnen kreupelheids-

verschijnselen vertonen, welke verdwijnen na het openbreken van de blaasjes. Heel soms wordt het loslaten van de klauwschoen waargenomen.

Geïnfekteerde dieren herstellen veelal binnen 2-3 weken na de acute fase. Jonge dieren kunnen ernstigere symptomen laten zien dan oudere dieren, maar de mortaliteit (het percentage dieren dat sterft) is verwaarloosbaar. De morbiditeit (het percentage dieren dat ziek wordt) in een koppel is variabel en kan oplopen tot 100%.

2.2.5 Diagnostiek

De diagnostiek van SVD en de differentiële diagnose van MKZ worden gebaseerd op de klinische symptomen van de ziekte, het aantonen van virus, antigeen of genoom in monsters van epitheelweefsel, blaasjesvocht of faeces, of het aantonen van een specifieke antilichaamrespons in serummonsters.

In Nederland dienen de diagnostische testen in de verdenkingsfase en crisisfase door het nationaal referentielaboratorium (CIDC Lelystad) uitgevoerd te worden (Beschreven in Beschikking 2000/428/EG).

De diagnostiek van SVD begint veelal met het waarnemen van een klinisch probleem door de veehouder, gevolgd door een klinische inspectie door de dierenarts. Afhankelijk van de klinische bevindingen wordt de VWA gewaarschuwd (verdenking). Als het VWA specialistenteam denkt dat een MKZ of SVD besmetting niet is uit te sluiten, dan zal zij materiaal opsturen voor diagnostiek zoals beschreven staat in Beschikking 2000/428.

Voor de diagnostiek staat een aantal tests ter beschikking. In Tabel 3 staat wanneer een test ongeveer een positief of negatief resultaat zal geven vanaf het moment van blaarvorming. Men moet zich echter realiseren dat na introductie van virus op een bedrijf een infectie pas zal worden opgemerkt als een aantal dieren symptomen vertoont. In het algemeen zal dat pas 1 tot 10 dagen na introductie het geval zijn.

Appendix: principe tests

- Wanneer sprake is van zieke dieren wordt materiaal ingestuurd van acute fase representanten, dus van dieren met blaren. In dit materiaal kan virus (antigeen) worden aangetoond. De eerste test die op het laboratorium wordt uitgevoerd is een indirecte double antibody sandwich enzyme linked immuno sorbent assay (IDAS ELISA). Deze wordt in het algemeen uitgevoerd op vers blaarwand materiaal. Bij een positieve test wordt de diagnose 'SVD uitbraak' direct doorgegeven aan de CVO en de Inspecteur-Generaal van de VWA.
- Een andere test die wordt gebruikt om virus aan te tonen is virusisolatie. Hiervoor kan blaarwandmateriaal of mest worden ingestuurd. Na vier dagen kweek kan de eerste passage worden afgelezen. Na circa twee weken is de definitieve aflezing. De test is gevoelig, maar duurt veel langer dan de IDAS ELISA, omdat het een weefselkweektechniek is. De test is daarom niet geschikt voor snelle diagnostiek.
- Wanneer de infectie al enige tijd op het bedrijf aanwezig is, zullen er naast zieke dieren ook dieren zijn die hersteld zijn. Klauwlaesies herstellen vaak niet restloos, deze kunnen vaak nog zichtbaar zijn. Van dergelijke dieren kan serumbloed worden ingestuurd. Deze monsters kunnen worden onderzocht op antilichamen tegen het virus. Hiervoor staan twee tests ter beschikking. Eerst wordt een screening gedaan met een enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA). Hiermee kunnen grote aantallen monsters worden verwerkt. Deze test toont antistoffen aan tegen SVD virus. Positieve resultaten moeten echter worden bevestigd in een andere test die specifiek is. Deze bevestigingstest is de virusneutralisatietest. Deze test duurt 4 dagen.

Tabel 2:

- Bij klinische verdenking kan de diagnose het snelst worden gesteld wanneer veel blaarwandmateriaal van klinisch zieke dieren wordt ingestuurd. Wanneer er geen klinische verschijnselen zijn maar controle op een infectie in het verleden noodzakelijk wordt geacht, is serumbloed het meest geschikt.
- Indien een stal of vervoersmiddel moet worden gecontroleerd en er zijn geen dieren aanwezig dan zijn mestmonsters het meest geschikt.

Tabel 3: diagnostische testen voor het aantonen van SVD.

Test	Materiaal	Aantonen van	Positief (dagen na infectie van een dier)	Duur test ¹ (minimaal)
Klinische inspectie	Varken	Symptomen	Min. 1 dag ²	X minuten
IDAS ELISA	Blaarwandmateriaal	Antigeen (virus)	1-5 dagen	6 uur
RT-PCR	Blaarwandmateriaal, bloed en mest	RNA (virus)	1-5 dagen	2 dagen
Virusisolatie	Blaarwandmateriaal of mest	Virus	1-5 dagen	5 dagen
ELISA	Serum	Antistoffen	Op 7 dagen is de helft van de geïnfecteerde dieren positief	1 dag
Virusneutralisatietest (VNT)	Serum	Antistoffen	Op 7 dagen is de helft van de geïnfecteerde dieren positief	5 dagen

1) Na ontvangst van het materiaal op het laboratorium

2) Na introductie van virus op een bedrijf zal een infectie in het algemeen pas worden opgemerkt wanneer een aantal dieren symptomen vertoont. De verwachting is dat de infectie niet binnen 5 dagen na introductie zal worden opgemerkt.

3) De RT-PCR is nog niet STERlab geaccrediteerd en zal alleen voor validatie doeleinden worden ingezet.

HOOFDSTUK 3: JURIDISCHE BASIS

3.1 Inleiding

In het KVP beleidsdraaiboek is een uitgebreide beschrijving van de juridische kaders weergegeven. Hier zullen alleen de specifieke juridische zaken aangaande SVD beschreven worden, waarbij dezelfde indeling is aangehouden.

3.2 Internationale context

3.2.1 OIE (World Organisation for Animal Health)

In de 'Terrestrial Animal Health Code' wordt beschreven wanneer een land als vrij van SVD kan worden beschouwd, namelijk als kan worden aangetoond dat SVD minstens de laatste twee jaar niet aanwezig is geweest of negen maanden als een 'stamping-out' strategie is uitgevoerd.

SVD free country A country may be considered free from SVD when it has been shown that SVD has not been present for at least the past 2 years. This period may be 9 months for countries in which a stamping-out policy is practised. (Terrestrial Animal Health Code, Chapter 2.6.5)

3.3 Juridische basis

Europees

- Richtlijn 92/119/EEG (bestrijdingsrichtlijn)
tot vaststelling van algemene communautaire maatregelen voor de bestrijding van bepaalde dierziekten en van specifieke maatregelen ten aanzien van de vesiculaire varkensziekte
- Beschikking 2000/428/EG
Vaststelling van diagnostische procedures, monsternemingsprocedures en criteria voor de evaluatie van de resultaten van laboratoriumtests voor de bevestiging en de differentiele diagnose van SVD
- Richtlijn 90/425/EEG (handelsrichtlijn)
inzake veterinaire en zoötechnische controles in het intracommunautaire handelsverkeer in bepaalde levende dieren en producten in het vooruitzicht van de totstandbrenging van de interne markt
- Richtlijn 89/662/EEG (handelsrichtlijn)
inzake veterinaire controles in het intracommunautaire handelsverkeer in het vooruitzicht van de totstandbrenging van de interne markt
- EU-beschikkingen, als aanvulling op het moment van een uitbraak van SVD in een lidstaat

Nationaal

- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren
- Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
- Ministeriële Regelingen, als aanvulling op het moment van een uitbraak van SVD in Nederland

PVV verordeningen

- Verordening bestrijding vesiculaire varkensziekte (2004)
Hierin wordt het verplichte serologisch monitoringsprogramma SVD beschreven.
- Verordening varkensleveringen (2007)
Hierin wordt de classificatie van varkensbedrijven beschreven en de voorwaarden van transport van varkens.

HOOFDSTUK 6: FASEN EN SCENARIO'S

6.3 Scenario's

- **Normale fase:**
 - A) Geen SVD in Nederland en andere EU landen
 - B) Uitbraak SVD buiten de EU, geen relevante handelspartner
- **Aandachtsfase:**
 - C) Uitbraak SVD bij een relevante handelspartner of binnen de EU, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
 - D) Uitbraak van SVD binnen de EU; beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend
- **Verdenkingsfase:**
 - E) Ernstige verdenking van SVD in Nederland, zonder reeds een uitbraak
- **Crisisfase:**
 - F) Eerste uitbraak van SVD in Nederland
 - G) Nieuwe uitbraken van SVD in Nederland
 - H) Uitbraak van SVD in wilde zwijnen
 - I) Uitbraak van SVD in een dierentuin
- **Fase van buitengewone omstandigheden:**
 - J) Explosieve toename van nieuwe uitbraken, die niet in de hand te houden is
- **Afbouwfase**

Tabel beleidsinstrumenten

Maatregelen

X = Maatregel O = Optionele maatregel A = Advies V = Voorbereiden op te nemen maatregel

INSTRUMENT	B	C	D	E	F	G	H	J
Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen	X	X	X	X	X	X	X	X
Importverbod	O	O	O					
Exportverbod van varkens, levende producten en dierlijke producten				V	X	X	O	X
Blokkade van geïmporteerd vlees	O	O	O					
100 % bestemmingscontrole	O	O	O					
Blokkeren bedrijven met geïmporteerde dieren		O	O					
Overleg met betreffende lidstaat		X	X					
Informeren van betrokken LNV directies	O	X	X	X	X	X	X	X
Bijeenroepen van crisisstaf		O	X	X	X	X	X	X
Bijeenroepen van deskundigenoverleg	O	O	X	X	X	X	X	X
Informeren en adviseren								
Informeren en adviseren van bedrijfsleven	O	X	X	X	X	X	X	X
Bijeenroepen van basisoverleg		O	X	X	X	X	X	X
Informeren en adviseren van reizigers	O	O	X					
Informeren en adviseren dierentuinen		O	X	X	X	X	X	X
Informeren en adviseren van kinderboerderijen		O	X	X	X	X	X	X
Advies t.a.v. manifestaties waarbij besmettingsgevaar aanwezig is		O	X	X	X	X	X	X
Advies aan veehouderijbedrijven								
Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.	X	X	X	X	X	X	X	X
Noodvoorziening voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.	X	X	X	X	X	X	X	X
Noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.	X	X	X	X	X	X	X	X
Terughoudend zijn met varkensmest uitrijden		A	X	X	X	X	X	X
Hygiëne in acht nemen	X	X	X	X	X	X	X	X
Rantsoeneren voer					X	X		X
Reinigen en ontsmetten								
Tweede R&O van de veewagens komende uit de lidstaat/land van uitbraak	X	X	X					
Tweede R&O van alle vervoermiddelen van varkens na lossing			O	O	O	O	O	O
R&O uitwendig van de vervoermiddelen van veevoerders		O	X	X	X	X	X	X
R&O uitwendig van de vervoermiddelen van melk		O	X	X	X	X	X	X
Diversen								
Verbod op risicovolle activiteiten		O	O	O	O	O	O	X
Evenementen- en verzamelverbod van varkens		O	X	X	X	X	O	X
Instellen fokverbod voor varkens in het B/T gebied					V	O	O	X
Ruimen								
Ruimen van besmet bedrijf					X	X		X

	B	C	D	E	F	G	H	J
Instellen gebieden								
Instellen van een beschermings- en/of toezichtsgebied aansluitend op het ingesteld gebied in de lidstaat van uitbraak			X					
Instellen van een standstill in heel Nederland gedurende 72 uur voor bedrijven met varkens			V	V	X		O	O
Instellen van een buffergebied			O	O				
De compartimentering activeren/ aanpassen			V	V	X	X	O	X
Instellen van een 3 km beschermingsgebied rond het besmet bedrijf				V	X	X	O	X
Instellen van een 10 km toezichtsgebied rond het besmet bedrijf				V	X	X	O	X
Maatregelen natuur								
Bijeenroepen Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten		O	X	X	X	X	X	X
Afsluiten voor publiek van bepaalde gebieden en bepaalde bos- en natuurterreinen							A	
Intensiveren monitoring wilde varkens			O	V	O	O	X	O
Instellen van een jachtverbod / opschorten jacht in bepaalde gebieden			O	V	O	O	O	O
Opschorten van (bepaalde) veldwerkzaamheden in de terreinen	A	A	A	O	O	O	O	
Reinigings - en ontsmettings regime toepassen							O	
Welzijn								
Instellen van een regeling voor het transport van dieren op basis van dierwelzijnseisen					V	O	V	O
Instellen van een slachtregeling in het toezichtsgebied					O	O		O

HOOFDSTUK 7: BELEIDSINSTRUMENTEN

7.1 Inleiding

In het beleidsdraaiboek KVP is een aantal beleidsinstrumenten opgesteld. Hieronder wordt per instrument aangegeven of er wezenlijke verschillen, c.q. aanvullingen nodig zijn bij de bestrijding van SVD. Als er onderdelen ontbreken, is het deel uit het KVP beleidsdraaiboek leidend.

De grote verschillen tussen SVD en KVP zijn:

- Epidemiologie: SVD spreidt in het algemeen trager, het staat bekend als een 'hokziekte'
- Persistentie: SVD virus is erg resistent in de omgeving, wat vraagt om een grondige reiniging en ontsmetting, zeker ook van vervoermiddelen
- Er is geen vaccin beschikbaar voor SVD

De beleidslijn, die in dit hoofdstuk wordt beschreven en in de hoofdstukken 8 en 11 wordt uitgewerkt, gaat uit van die situatie waarin met grote zekerheid kan worden aangenomen dat SVD de veroorzaker is van het gesignaleerde probleem, hetzij verdenking op basis van klinische symptomen ofwel verdenking uit het monitoringsprogramma. Als er geringe twijfel is dat er mogelijk een infectie met MKZ speelt, zal de beleidslijn zoals beschreven in het beleidsdraaiboek MKZ ingezet worden.

7.3 Contactbedrijven via import

De hoogrisico periode voor SVD is drie maanden.

7.4 Informeren en adviseren

Als aanvulling kan aangegeven worden dat voor SVD een aantal zaken duidelijk gecommuniceerd moet worden.

De kliniek bij SVD is niet altijd duidelijk en vergt een grondige inspanning om de varkens goed klinisch te onderzoeken. Dierenartsen en varkenshouders moeten hier op gewezen worden.

Het virus is zeer stabiel in de omgeving en resistent tegen de toegelaten toepassing van de meeste geregistreerde desinfectiemiddelen voor vervoermiddelen.

7.6 (Hygiëne)protocollen

De sector wordt gevraagd op SVD virus toegesneden protocollen voor de diverse toepassingen te ontwikkelen om ze vervolgens door de VWA te laten vaststellen.

7.7 Reinigen en ontsmetten vervoermiddelen

De insleep van SVD via transport is één van de grootste risicofactoren. Naast besmette dieren kan ook een besmette omgeving, zoals het vervoermiddel, de infectie verspreiden. Het SVD virus is erg resistent in de omgeving en kan slechts door grondige reiniging en ontsmetting worden aangepakt.

Bij een uitbraak van SVD onder gehouden dieren in het buitenland zijn vervoermiddelen, die in dat land varkens hebben gebracht en/of opgehaald, mogelijk in contact geweest met het virus. Deze wagens moeten bij terugkomst een verplichte tweede reiniging en ontsmetting ondergaan. Dit moet onder toezicht op een door de VWA erkende wasplaats in Nederland gebeuren met een goedgekeurd protocol.

Is de dreiging van de besmetting dichterbij, bijvoorbeeld in een buurland of zelfs een verdenking binnen Nederland, dan kunnen alle vervoermiddelen waarmee varkens vervoerd worden een extra reiniging en ontsmetting op een door de VWA erkende wasplaats opgelegd krijgen.

Deze verplichting kan ook gelden voor die vervoermiddelen die mogelijk in contact kunnen komen met het virus, dus die vervoermiddelen die op het bedrijf komen waar gevoelige dieren verblijven of die producten van gevoelige dieren vervoeren.

Bij een uitbraak van SVD in Nederland wordt de verplichting ingesteld dat alle vervoermiddelen, die varkens vervoeren, een extra reiniging en ontsmetting ondergaan op een door de VWA erkende wasplaats met een op SVD toegesneden hygiëneprotocol. Als vervoer van varkens weer mogelijk wordt, dient het vervoermiddel bovenstaande reiniging en ontsmetting te hebben ondergaan, voordat het transport van varkens kan plaatsvinden.

7.10 Fokverbod

Op het moment van een uitbraak wordt het vervoer van varkens in eerste instantie stilgelegd en zal vervolgens onder voorwaarden weer plaats kunnen vinden. Dit kan betekenen dat op varkensbedrijven problemen ontstaan met de bezettingsgraad. Het standaard advies naar varkenshouders is dat zij tenminste voor zes weken voldoende huisvesting kunnen bieden. Daarnaast is de inschatting dat onder voorwaarden vervoer mogelijk wordt om onder andere welzijnsproblemen te voorkomen/beperken.

Een fokverbod kan als instrument ingezet worden, waarbij het 'nee, tenzij principe' geldt. Dit wil zeggen dat er geen fokverbod wordt ingesteld, tenzij mede op basis van het advies van de deskundigengroep verwacht wordt dat de epidemie lang gaat duren en er geen andere mogelijkheden zijn om welzijnsproblemen te voorkomen.

7.11 Ruimen

Indien een uitbraak van SVD op een bedrijf bevestigd wordt, worden alle gevoelige dieren (varkens) op dat bedrijf gedood. De kans op verspreiden van het virus is in dit geval zo groot, dat het noodzakelijk en verplicht is, volgens de EU bestrijdingsrichtlijn, de gevoelige dieren op het besmette bedrijf zo snel mogelijk te doden.

Preventief ruimen:

Daarnaast is er de mogelijkheid om preventief dieren te ruimen. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen twee opties.

1. De eerste optie is het preventief ruimen van hoogrisico contactbedrijven. Op deze bedrijven kunnen mogelijk reeds besmette varkens aanwezig zijn en die vormen een groot risico op het verspreiden van SVD. Dit is een belangrijk bestrijdingsinstrument en kan tijdens de crisis ingezet worden.
2. De tweede optie is het preventief ruimen van een gebied rondom een besmet bedrijf. In het beleidsdraaiboek KVP wordt beschreven dat er een preventieve ruiming uitgevoerd zal worden op de bedrijven met gevoelige dieren in een straal van 1 kilometer rondom het eerste besmette bedrijf (en bij volgende besmette bedrijven als er niet gevaccineerd wordt) om de verspreiding zo veel mogelijk te beperken. Bij een SVD uitbraak in Nederland wordt de beleidsinzet om geen gebiedsruiming uit te voeren, omdat SVD in het algemeen trager spreidt dan KVP. SVD wordt vaak aangeduid als een 'hokziekte', waarmee bedoeld wordt dat zelfs binnen een bedrijf de besmetting tot een aantal hokken beperkt kan blijven. Dit betekent dat er meer tijd is voor aanvullende diagnostiek om besmette bedrijven op te sporen, waarbij men de beschikking heeft over snelle, gevoelige en betrouwbare testen. In de historie van de bestrijding van SVD is gebiedsruiming nog nooit ingezet als instrument.

De overweging om gezonde dieren te ruimen zal zeer zorgvuldig gemaakt moeten worden. Als er gezonde dieren worden geruimd zal dat altijd zijn om erger te voorkomen, dat wil zeggen om te voorkomen dat er uiteindelijk meer (besmette) dieren moeten worden geruimd.

7.12 Standstill

De periode van de standstill, in principe 72 uur na vaststelling van de eerste besmetting of een volgende besmetting in een onverwacht gebied, kan gebruikt worden om de aard en omvang van de besmetting in beeld te brengen, terwijl verdere verspreiding geminimaliseerd wordt. Deze periode is verder van belang om de centrale crisisorganisatie en de organisatie van de uitvoering van de bestrijding en handhaving ter plaatse op te zetten. Tenslotte wordt er zo 'awareness' bij de sector gecreëerd en geeft het een signaal af richting de EU dat Nederland de bestrijding van SVD serieus aanpakt.

In tegenstelling tot bij KVP is de inzet bij SVD om de standstill zo veel mogelijk te beperken tot bedrijven met varkens. Dit is gebaseerd op de volgende overwegingen.

- SVD spreidt in het algemeen trager dan KVP. SVD wordt vaak aangeduid als een 'hokziekte', waarmee bedoeld wordt dat zelfs binnen een bedrijf de besmetting tot een aantal hokken beperkt kan blijven. Dit betekent dat er meer tijd is voor aanvullende diagnostiek om besmette bedrijven op te sporen, waarbij men de beschikking heeft over snelle, gevoelige en betrouwbare testen.
- Bij een vaststelling van een besmetting van SVD in Nederland wordt met de huidige kennis ingeschat dat insleep waarschijnlijk tot maanden daarvoor heeft plaatsgevonden. De mogelijke verspreiding binnen Nederland is op het moment van uitbraak niet bekend. Het is daarom noodzakelijk in de eerste periode (72 uur) transporten van de bedrijven met varkens stil te zetten om risico's in kaart te brengen en de bestrijdingsorganisatie op te zetten. De verspreiding kan plaatsvinden via besmette dieren, maar ook via vervoermiddelen.
- Daarbij komt dat het SVD virus erg resistent is in de omgeving en zodanig langere tijd in de omgeving, zoals een vervoermiddel, kan overleven. Dit betekent dat het belangrijk is om meteen in de eerste fase van de uitbraak de vervoermiddelen, die varkens vervoeren, een verplichte extra reiniging en ontsmetting te laten ondergaan op een door de VWA erkende wasplaats met een goedgekeurd hygiëneprotocol.
- Het risico van de mechanische verspreiding door niet gevoelige diersoorten wordt ingeschat als laag en is beperkt tot de gemengde bedrijven.

Een uitbraak van SVD zal een grote inspanning van alle geledingen van de sector vragen om spreiding te voorkomen en van de ziekte af te komen. Het is dan ook van groot belang dat de hele sector daarvan bewust wordt gemaakt en de juiste alertheid vertoont.

In hoofdstuk 8 zal de invulling van de standstill beschreven worden.

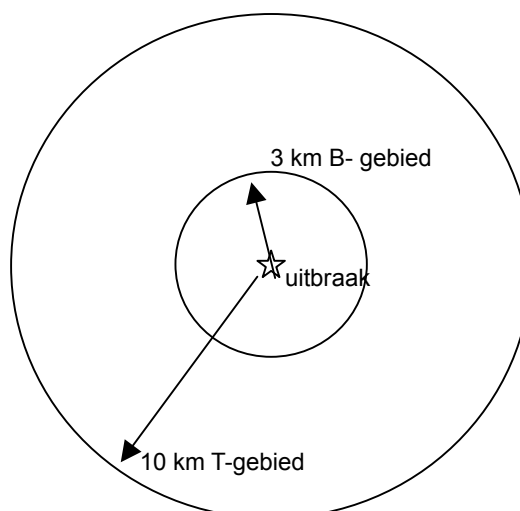
7.14 Instellen gebieden

Inleiding

Eén van de meest effectieve bestrijdingsinstrumenten bij SVD is het instellen van gebieden rondom uitbraken. In deze gebieden gelden onder andere restricties voor vervoer van en naar locaties met gevoelige dieren en wordt ook ander vervoer van agrarische voertuigen zoveel mogelijk beperkt. Het instellen van de gebieden is een verplichting in de Europese SVD-bestrijdingsrichtlijn en ook de OIE geeft het instellen van gebieden aan.

Beschermings- en toezichtsgebied

Zodra een besmetting is bevestigd zullen de maatregelen, die in de EU-richtlijn genoemd zijn, uitgevoerd worden. Dit betekent het ruimen van het besmette bedrijf, maar ook het instellen van een beschermingsgebied met een straal van tenminste 3 km om het besmette bedrijf. Daarnaast wordt een toezichtsgebied met een straal van tenminste 10 km om het besmette bedrijf ingesteld.

Beschermings- en toezichtsgebied

De omschrijving van de beschermings- en toezichtsgebieden vindt zoveel mogelijk plaats langs natuurlijke grenzen. In het beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied) schrijft de richtlijn strikte maatregelen voor, onder ander voor het vervoer van dieren en dierlijke producten, voor bezoek aan bedrijven, voor de screening van bedrijven, etc. Maatregelen voor het B/T gebied zijn verder uitgewerkt in de maatregelpakketten in hoofdstuk 8.

7.17 Welzijn

Bij een uitbraak van SVD in Nederland wordt in eerste instantie het vervoer van varkens stilgelegd. Afhankelijk van het verloop van de uitbraak kunnen er versoepelingen worden doorgevoerd om vervoer van varkens onder voorwaarden (o.a. testen, klinisch onderzoek, rechtstreeks en gecompartmenteerd) toe te staan. De inzet zal zijn om welzijnsproblemen zo veel mogelijk te beperken met inachtneming van de veterinaire risico's.

De eerste zes weken van de crisis dienen de veehouders sowieso voor noodhuisvesting te zorgen.

Na zes weken zullen welzijnsproblemen zoveel mogelijk via welzijnstransporten worden opgelost.

Als het niet mogelijk blijkt om, onder de gestelde voorwaarden, optredende welzijnsproblemen met de welzijnstransporten op te heffen, kan in uitzonderingsgevallen beperkte welzijnsopkoop plaatsvinden.

HOOFDSTUK 8: MAATREGELPAKKETTEN

8.1 Inleiding

Maatregelpakket SVD

	Standstill bedrijven met varkens 72 uur	Bedrijven met varkens		
		Beschermings- en toezichtsgebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer varkens naar slachthuis	X	X	C	A
Vervoer varkens naar houderij	X	X	C	A
Vervoer van niet gevoelige diersoorten	C	C	C	A
Levende varkensproducten naar bedrijf	X	C	C	A
Mest	X	C	C	C
Melk	C	C	C	A
Diervoeders van een bedrijf met varkens	X	X	X	A
Diervoeders naar een bedrijf met varkens	X	A	A	A
Bezoekers	C	C	C	A
Deconstructiemateriaal	O	O	O	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan, tenzij; A=Toegestaan onder voorwaarde; O= Toegestaan

8.2 Standstill bedrijven met varkens

8.2.1 Vervoer varkens naar slachthuis

Het vervoer van varkens naar een slachthuis is gedurende de standstill verboden. Het risico van verspreiding via vervoer van varkens is groot, daarnaast gelden er verplichte maatregelen voor slachthuizen mocht daar SVD worden vastgesteld.

8.2.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens

Het vervoer van varkens naar bedrijven met varkens is gedurende de standstill verboden. Op het moment van een uitbraak is nog geen volledig overzicht van de mogelijke verspreiding. Vervoer van varkens is de belangrijkste risicofactor voor verspreiding en wordt stopgezet.

8.2.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

De uitgangspositie is dat het niet is toegestaan om niet gevoelige dieren van en naar bedrijven met varkens te vervoeren. Een uitzondering wordt gemaakt voor het aan de openbare weg afleveren van ééndagskuikens op bedrijven met varkens.

Voor bedrijven zonder varkens is het toegestaan om onder voorwaarden dieren te vervoeren. Het vervoer van niet gevoelige dieren op bedrijven zonder varkens is toegestaan met begeleidende documenten en alleen naar bedrijven zonder varkens.

Een nadere uitwerking van de voorwaarden voor het vervoer van niet gevoelige dieren zal in hoofdstuk 11 beschreven worden.

8.2.4 Levende producten naar bedrijf met varkens

Tijdens de standstill wordt het niet toegestaan om levende producten (o.a. sperma) af te leveren op een bedrijf met varkens. Het SVD virus kan door sperma verspreid worden. De veiligheid van het product zal eerst gegarandeerd moeten worden.

8.2.5 Mest

Het virus kan lang overleven in mest en zou door vervoer verspreid kunnen worden. Het vervoer van mest van alle bedrijven is tijdens de standstill verboden.

8.2.6 Melk

Het ophalen van melk van gemengde varkensbedrijven tijdens de standstill is onder voorwaarden toegestaan. De rittenlijst van de RMO dient zodanig te zijn dat tijdens een rit slechts één gemengd bedrijf mag worden bezocht als laatste bezoekadres, waarna, na R&O op het bedrijf, de RMO rechtstreeks naar de fabriek rijdt om vervolgens een volledig goedgekeurd R&O protocol te ondergaan, waarna de volgende rit plaats kan vinden. De zuivelsector zal een protocol dienen te ontwikkelen, dat na goedkeuring van de VWA uitgevoerd kan worden.

8.2.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens

Het is niet toegestaan om diervoeders van een bedrijf met varkens af te voeren.

8.2.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens

Het is niet toegestaan om diervoeders naar een bedrijf met varkens te vervoeren. De veehouder dient als standaard advies voor tenminste drie dagen de beschikking te hebben over voldoende voer. Er zijn een aantal uitzonderingen waarbij afleveren van voer voor niet gevoelige diersoorten wel mogelijk is. Deze worden beschreven in hoofdstuk 11.

8.2.9 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Het bedrijfsgedeelte dient zodanig aangemerkt te worden, bijvoorbeeld met een afzetlint en waarschuwingsbord, dat voor een ieder duidelijk is dat dat het bedrijfsgedeelte is. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden, geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee service bedrijven) mogen de bedrijven betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.2.10 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens mag met terughoudendheid opgehaald worden, onder de voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf. Een aantal bedrijven heeft de mogelijkheid om deconstructiemateriaal gekoeld op te slaan, zodanig dat de periode van de standstill kan worden overbrugd. Dit verdient de voorkeur.

8.3 Beschermings- en toezichtsgebied

8.3.0 Inleiding

Direct na de standstill zullen de ingestelde maatregelen gelden voor zowel het beschermings- als het toezichtsgebied. Voor het beschermingsgebied zullen de ingestelde maatregelen het langst in stand blijven. De Europese bestrijdingsrichtlijn schrijft strikte maatregelen voor en stelt ook minimale termijnen voor, waarna versoepelingen onder voorwaarden ingesteld mogen worden. Als de crisis beter in beeld is en er versoepelingen ingesteld kunnen worden, biedt de bestrijdingsrichtlijn mogelijkheden om voor het toezichtsgebied eerder en meer versoepelingen door te voeren dan voor het beschermingsgebied.

8.3.1 Vervoer varkens naar slachthuis

Het vervoer van varkens naar het slachthuis is in eerste instantie niet toegestaan.

Op zijn vroegst 30 dagen na het instellen van het beschermingsgebied kunnen versoepelingen ingesteld worden en kunnen varkens om welzijnsredenen onder voorwaarden vervoerd worden naar het slachthuis (Bestrijdingsrichtlijn 92/119, zoals laatst gewijzigd in januari 2007).

8.3.2 Vervoer varkens naar een bedrijf met varkens

Het vervoer van varkens naar een bedrijf met varkens is in eerste instantie niet toegestaan. Het standaardadvies naar veehouders is om voor tenminste zes weken voldoende huisvesting te kunnen bieden om welzijnsproblemen te beperken.

Op zijn vroegst 30 dagen na het instellen van het beschermingsgebied mogen varkens om welzijnsredenen onder voorwaarden vervoerd worden naar een bedrijf met varkens binnen het beschermingsgebied (Bestrijdingsrichtlijn 92/119, zoals laatst gewijzigd in januari 2007).

8.3.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

De voorwaarden voor het toestaan van vervoer van niet gevoelige diersoorten worden in hoofdstuk 11 beschreven.

8.3.4 Levende producten naar bedrijf met varkens

Sperma kan onder voorwaarden op de varkensbedrijven afgeleverd worden. Ten eerste zullen de KI stations garanties moeten geven over de veiligheid van het product (SVD virus vrij). Daarnaast kan alleen aan de openbare weg afgeleverd worden.

8.3.5 Mest

Het virus kan lang overleven in mest en zou door vervoer verspreid kunnen worden. Het vervoer van mest van bedrijven met varkens is verboden. Op termijn zou afvoer onder voorwaarden (zoals serologisch onderzoek van de varkens) mogelijk moeten zijn.

8.3.6 Melk

Het ophalen van melk van gemengde varkensbedrijven is onder voorwaarden toegestaan. De rittenlijst van de RMO dient zodanig te zijn dat tijdens een rit slechts één gemengd bedrijf mag worden bezocht als laatste bezoekadres, waarna, na R&O op het bedrijf, de RMO rechtstreeks naar de fabriek rijdt om vervolgens een volledig goedgekeurd R&O protocol te ondergaan, waarna de volgende rit plaats kan vinden. De zuivelsector zal een protocol dienen te ontwikkelen, dat na goedkeuring door de VWA uitgevoerd kan worden.

8.3.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens

Het is niet toegestaan om diervoeders van een bedrijf met varkens af te voeren.

8.3.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens

Het is toegestaan om binnen het compartiment 1 op 1 diervoeders af te leveren op een bedrijf met varkens op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.3.9 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Het bedrijfsgedeelte dient zodanig aangemerkt te worden, bijvoorbeeld met een afzetlint en waarschuwingsbord, dat voor een ieder duidelijk is dat dat het bedrijfsgedeelte is. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee service bedrijven) mogen de bedrijven betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.3.10 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

8.4 Besmet compartiment

8.4.0 Inleiding

De maatregelen die hier beschreven worden gelden voor de bedrijven die zich bevinden in het besmette compartiment, maar buiten het toezichtsgebied.

8.4.1 Vervoer varkens naar slachthuis

Het vervoer van varkens naar het slachthuis is niet toegestaan, tenzij er een ontheffing wordt verleend. De voorwaarden voor de ontheffing zullen o.a. betrekking hebben op klinisch en serologisch onderzoek van de varkens.

8.4.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens

Het vervoer van varkens naar een bedrijf met varkens is niet toegestaan, tenzij er een ontheffing wordt verleend en de varkens binnen het compartiment worden afgezet. De voorwaarden voor de ontheffing zullen o.a. betrekking hebben op klinisch en serologisch onderzoek van de varkens.

8.4.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

De voorwaarden voor het toestaan van vervoer van niet gevoelige diersoorten worden in hoofdstuk 11 beschreven.

8.4.4 Levende producten naar bedrijf met varkens

Sperma kan onder voorwaarden op de varkensbedrijven afgeleverd worden. Ten eerste zullen de KI stations garanties moeten geven over de veiligheid van het product (SVD virus vrij). Daarnaast kan alleen aan de openbare weg afgeleverd worden.

8.4.5 Mest

Het is niet toegestaan mest van het bedrijf met varkens af te voeren. Op termijn zou afvoer onder voorwaarden (zoals serologisch onderzoek van de varkens) mogelijk moeten zijn.

8.4.6 Melk

Het ophalen van melk van gemengde varkensbedrijven is onder voorwaarden toegestaan. De rittenlijst van de RMO dient zodanig te zijn dat tijdens een rit slechts één gemengd bedrijf mag worden bezocht als laatste bezoekadres, waarna, na R&O op het bedrijf, de RMO rechtstreeks naar de fabriek rijdt om vervolgens een volledig goedgekeurd R&O protocol te ondergaan, waarna de volgende rit plaats kan vinden. De zuivelsector zal een protocol dienen te ontwikkelen, dat na goedkeuring door de VWA uitgevoerd kan worden.

8.4.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens

Het is niet toegestaan om diervoeders van een bedrijf met varkens te vervoeren.

8.4.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens

Het is toegestaan om diervoeders af te leveren op een bedrijf met varkens op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol.

8.4.9 Bezoekers

De bezoekersregeling geldt.

8.4.10 Deconstructiemateriaal

Het ophalen van deconstructiemateriaal is toegestaan.

8.5 Vrij compartiment

8.5.1 Vervoer varkens naar slachthuis

Het rechtstreeks vervoer van varkens naar het slachthuis is toegestaan onder voorwaarden, zoals o.a. (klinisch) onderzoek.

8.5.2 Vervoer varkens naar bedrijf met varkens

Het vervoer van varkens naar een bedrijf met varkens is toegestaan met een ontheffing, binnen het compartiment en na (klinisch) onderzoek.

8.5.3 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

De voorwaarden voor het toestaan van vervoer van niet gevoelige diersoorten worden in hoofdstuk 11 beschreven.

8.5.4 Levende producten naar bedrijf met varkens

Sperma kan alleen aan de openbare weg afgeleverd worden.

8.5.5 Mest

Het is niet toegestaan varkensmest van het bedrijf af te voeren, tenzij aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, bijvoorbeeld na controle van de aanwezige varkens.

8.5.6 Melk

Het ophalen van melk is toegestaan onder voorwaarde van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.5.7 Diervoeders van een bedrijf met varkens

Het is toegestaan om diervoeders van een bedrijf met varkens rechtstreeks te vervoeren naar een bedrijf zonder varkens.

8.5.8 Diervoeders naar een bedrijf met varkens

Het is toegestaan om diervoeders af te leveren op een bedrijf met varkens op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol.

8.5.9 Bezoekers

In eerste instantie geldt de bezoekersregeling. In het vrije compartiment zullen als eerste versoepelingen worden ingesteld, zodat het mogelijk wordt om bezoekers op het bedrijf te ontvangen, maar wel met terughoudendheid en met een bezoekersprotocol.

8.5.10 Deconstructiemateriaal

Het ophalen van deconstructiemateriaal is toegestaan.

HOOFDSTUK 11: ONGEVOELIGE DIERSOORTEN EN AKKERBOUWBEDRIJVEN

11.1 Inleiding

Ongevoelige diersoorten kunnen een rol spelen in de verspreiding van SVD. Net als mensen kunnen zij zelf het virus verslepen, maar ook kunnen vervoermiddelen, waarin ongevoelige diersoorten vervoerd worden, in aanraking komen met het virus (bijvoorbeeld via mest) en zo de ziekte overbrengen. De maatregelen met betrekking tot ongevoelige diersoorten richten zich dan ook op deze aspecten.

Ongevoelige dieren, die niet in contact komen met gevoelige dieren, vormen vanzelfsprekend geen risico voor de verspreiding. Voor een handhaver is het echter aan een ongevoelig dier, als een herkauwer, paard of pluimvee, niet te zien of deze al dan niet in contact komt met gevoelige dieren. Daarom kunnen ook voor deze categorie dieren in eerste instantie beperkende maatregelen gelden. Enerzijds moeten de risico's op verspreiding beperkt worden, anderzijds moeten de beperkingen noodzakelijk zijn. Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen dieren afkomstig van bedrijven met varkens en bedrijven zonder varkens.

In dit hoofdstuk worden de maatregelen besproken die, bij een uitbraak van SVD, van toepassing zijn op herkauwers (11.2), paarden (11.3) en pluimvee (11.4).

Bedrijven zonder varkens

Aan het vervoer van dieren van bedrijven zonder varkens worden minder strikte eisen gesteld dan aan het vervoer van dieren van bedrijven waar ook varkens gehouden worden. Echter, bij het vervoer van dieren afkomstig van een bedrijf zonder varkens moet dit aangetoond kunnen worden.

Voor de houders van herkauwers zal dit betekenen dat ze moeten aangeven van een bedrijf zonder varkens te komen door middel van een UBN verklaring (verklaring dat op de locatie van het herkauwersbedrijf niet ook een varkensbedrijf is geregistreerd). Voor de paardenhouders betekent dit dat zij in het bezit moeten zijn van een zogenaamde "Eigen verklaring". Voor de pluimveehouderij betekent dit dat zij in bezit moeten zijn van een PVE geleidebiljet (in sommige gevallen zal voor het vervoer een PVE geleidebiljet gevraagd worden, verkrijgbaar bij het PVE).

Bedrijven met varkens

Voor bedrijven met varkens geldt dat zij in principe voor het gehele bedrijf moeten voldoen aan de voorgeschreven regels. Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgebied niet betreden. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgebied tussen de varkens en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Het bedrijfsgebied van de varkens dient zodanig aangemerkt te worden, bijvoorbeeld met een afzetlint en waarschuwingsbord, dat voor een ieder duidelijk is dat dat het bedrijfsgebied voor varkens is. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgebied.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee-servicebedrijven) mogen de bedrijven betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

In de volgende paragrafen worden de maatregelen die gelden voor herkauwers, paarden en pluimvee samengevat. Voor de overige ongevoelige diersoorten en akkerbouwbedrijven wordt verwezen naar het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest. Niet alle omstandigheden zijn in een draaiboek te voorzien en te beschrijven. De hoofdlijnen zijn uitgezet en van houders van deze diersoorten en bedrijven wordt verwacht om voor alle situaties de risico's en noodzaak goed af te wegen. De ondernemer is verantwoordelijk voor het op orde hebben van het hygiëneprotocol en de praktische uitvoering daarvan op zijn bedrijf.

11.2 Herkauwers

11.2.1 Inleiding

Herkauwers kunnen een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van het SVD virus. Daarom worden er tijdens een uitbraak van SVD maatregelen voor herkauwers ingesteld. Omdat herkauwers vaak niet epidemiologisch gescheiden worden gehouden van varkens en voor transport dezelfde voertuigen kunnen worden gebruikt, zijn de risico's van virusoverdracht via herkauwers groter dan via andere ongevoelige diersoorten en worden er extra maatregelen getroffen.

Deze maatregelen worden in een tabel (11.2.2) weergegeven voor bedrijven met en zonder varkens in de verschillende gebieden. De maatregelen worden daarna verder toegelicht (11.2.3).

11.2.2 Maatregeltabel Herkauwers

Herkauwers

	Bedrijf met varkens						Bedrijf zonder varkens			
	Verdacht bedrijf	Besmet bedrijf	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer herkauwers naar slachthuis	X	C ^{4,12)}	X	A ²⁾	A ²⁾	O	O	O	O	O
Afvoer herkauwers	X	C ^{4,12)}	X	A ⁸⁾	A ⁸⁾	A ²⁾	O	O	O	O
Aanvoer van herkauwers	X	C ^{4,12)}	X ¹⁾	A ⁹⁾	A ⁹⁾	A ⁵⁾	O	O	O	O
Weiden van herkauwers	X	C ^{4,12)}	A ¹¹⁾	A ¹¹⁾	A ¹¹⁾	A ¹¹⁾	O	O	O	O
Export levende dieren	X	X	X	A ⁷⁾	A ⁷⁾	A ⁷⁾	O	O	O	O
Afvoer van melk (-producten)	X	C ^{4, 12)}	C ³⁾	C ³⁾	C ³⁾	C ³⁾	O	O	O	O
Levende producten ontvangen	X	C ^{4, 12)}	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O
Bezoekers	X	C ^{4, 12)}	X ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾	O	O	O	O
Diervoer voor herkauwers	X	C ^{4, 12)}	X	A ²⁾	A ²⁾	A ²⁾	O	O	O	O
Mestvervoer (van herkauwers)	X	C ^{4, 12)}	X	X	X	A ²⁾	X	O	O	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan tenzij; A=Toegestaan onder voorwaarde; O= Toegestaan

- 1) Eénmalig naar huis halen hoogdrachtige of melkgevende dieren is toegestaan
- 2) Rechtstreeks, gecompartmenteerd met hygiëneprotocol
- 3) Per rit slechts één gemengd bedrijf als laatste adres en met hygiëneprotocol
- 4) Na laatste reiniging en ontsmetting gelden maatregelen beschermingsgebied
- 5) Indien ander bedrijf met varkens, gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol
- 6) Sperma/eicellen/embryo's, aflevering aan de openbare weg.
- 7) In overeenstemming (inclusief verzamelen) met EU regels.
- 8) Naar bedrijven zonder varkens, gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol.
- 9) Van bedrijven zonder varkens, gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol.
- 10) Bezoekersregeling
- 11) Niet over de openbare weg
- 12) Slechts mogelijk na ontheffing VWA

11.2.3 Toelichting maatregelen

Besmette en verdachte bedrijven

Bedrijven die besmet of verdacht zijn verklaard staan onder toezicht van de VWA en kunnen te allen tijde bij de VWA informeren over maatregelen die gelden. Op een besmet bedrijf zullen alleen de varkens worden geruimd. Na ruiming van de varkens, zijn na de laatste reiniging en ontsmetting de maatregelen van toepassing voor een bedrijf zonder varkens.

Voorwaarden voor vervoer van koeien, schapen en geiten.

Indien het vervoer van herkauwers (per vervoermiddel) of herkauwers op de openbare weg (dus niet over koepaden) wordt toegestaan, dan zal dit altijd plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

- Het vervoer van runderen moet geregistreerd worden door de eigenaar via het I&R systeem en op een UBN verklaring. Deze verklaring moet met het transportmiddel mee tijdens het vervoer. Voor schapen zal naast het transportformulier een eigen verklaring worden gevraagd.
- Op basis van een "Eigen Verklaring" (schapen) moet verklaard worden of een herkomstbedrijf of bestemmingsbedrijf al dan niet varkens heeft. In de eigen verklaring verklaart de houder dat de dieren afkomstig zijn van een bedrijf zonder varkens. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 9 van het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest.
- Het vervoermiddel waarin herkauwers vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet worden, volgens een hygiëneprotocol dat door de VWA is goedgekeurd (zie 7.6 en 7.7).
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf zonder varkens, dan dient de vervoerder ook een eigen verklaring van het bestemmingsadres te hebben. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 9.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf met varkens, dan moet de bezoekersregeling op dat bedrijf in acht worden genomen, bijvoorbeeld door het uitladen aan de openbare weg.

Bezoekersregeling

De bezoekersregeling geldt voor de bedrijven met varkens. Bezoekers mogen alleen op het bedrijfsgedeelte voor herkauwers komen indien er een goede scheiding is tussen het varkens en herkauwers gedeelte. Het bedrijfsgedeelte van de varkens dient zodanig aangemerkt te worden, bijvoorbeeld met een afzetlint en waarschuwingsbord, dat voor een ieder duidelijk is dat dat het bedrijfsgedeelte voor varkens is. Is er geen goede scheiding, dan mogen bezoekers alleen in het woonhuisgedeelte komen. Toeleveranciers zullen zich ook aan de bezoekersregeling moeten houden. Dit betekent dat bij slechte scheiding tussen gedeeltes, het mogelijk kan zijn dat er aan de openbare weg moet worden afgeleverd

Sperma van/voor herkauwers

Sperma mag worden gewonnen en vervoerd indien de herkauwers niet in contact zijn geweest met gevoelige dieren. Levering van sperma voor kunstmatige inseminatie aan een bedrijf met tevens varkens is mogelijk onder voorwaarde van de bezoekersregeling. Hierbij geldt dus dat een effectieve scheiding tussen bedrijfsgedeelte met varkens en het bedrijfsgedeelte nodig is voor het kunnen toestaan van inseminatie van de herkauwers door bezoekers.

Afbouw

Voor ongevoelige diersoorten als herkauwers kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de ongevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

11.3 Paarden

11.3.1 Inleiding

Zoals in de algemene inleiding van hoofdstuk 11 is aangegeven kunnen paarden een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van SVD. Daarom worden er tijdens een uitbraak van SVD ook maatregelen voor paarden ingesteld. Omdat paarden niet altijd gescheiden worden gehouden van varkens en voor transport dezelfde voertuigen kunnen worden gebruikt, worden er maatregelen getroffen. Deze maatregelen worden in een tabel (11.3.2) weergegeven voor bedrijven met en zonder varkens in de verschillende gebieden. De maatregelen worden daarna verder toegelicht (11.3.3).

11.3.2 Maatregeltabel Paarden

	Bedrijf met varkens						Bedrijf zonder varkens			
	Verdacht bedrijf	Besmet bedrijf	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer paarden	X ¹⁾	C ^{1,4)}	X ¹⁾	A ^{3,7,8)}	A ^{3,7,8)}	A ⁸⁾	O	O	O	O
Rijden of lopen over openbare weg	X	C ⁴⁾	X	X	A ³⁾	O	O	O	O	O
Rijden van paarden op 't bedrijf	X	C ⁴⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O	O
Weiden van paarden	X	C ⁴⁾	O	O	O	O	O	O	O	O
Bijeenbrengen	X	X	X	X	X	O	O	O	O	O
Export	X	X	X	O ⁵⁾	O ⁵⁾	O ⁵⁾	O	O	O	O
Bezoekers	X ¹⁾	C ^{1,4)}	C ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O
Diervoer voor paarden	X	C ^{2,4)}	C ²⁾	A ²⁾	A ²⁾	A ²⁾	O	O	O	O
Sperma	X	C ^{2,4)}	C ^{2,6)}	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O
Mestvervoer (van paarden)	X	C ⁴⁾	X	X	X	A ⁸⁾	X	O	O	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan, tenzij; A=Toegestaan onder voorwaarde; O= Toegestaan

- 1) Bij levensbedreigende situaties: met ontheffing, R&O transportmiddel
- 2) Verboden op het erf, afleveren aan de openbare weg
- 3) Transport moet geregistreerd worden,paard moet gereinigd zijn en R&O transportmiddel
- 4) Na laatste reiniging en ontsmetting, daarvoor slechts mogelijk na ontheffing van de VWA
- 5) Indien export conform EU regels
- 6) Bezoekersregeling
- 7) Vervoer naar een houderij mét varkens alleen op basis van een ontheffing
- 8) Mits afgevoerd binnen compartiment, met hygiëneprotocol.

11.3.3 Toelichting maatregelen

Besmette en verdachte bedrijven

Bedrijven die besmet of verdacht zijn verklaard staan onder toezicht van de VWA en kunnen te allen tijde bij de VWA informeren over maatregelen die gelden.

Voorwaarden voor vervoer van paarden of paarden op de weg

Indien het vervoer van paarden (per vervoermiddel) of paarden op de weg (op de openbare weg aan de hand, onder de ruiter of voor de wagen) wordt toegestaan, dan zal dit altijd plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

- Het vervoer moet geregistreerd worden door de eigenaar op een eigen verklaring (zie bijlage 9 van beleidsdraaiboek klassieke varkenspest). Deze verklaring moet met het paard mee tijdens het vervoer. Deze verklaring is ook via de PVE-site (paarden) te downloaden.
- Het vervoermiddel waarin paarden vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet worden, volgens een hygiëneprotocol dat door de VWA is goedgekeurd (zie 7.6 en 7.7).
- Op basis van een "Eigen Verklaring" moet verklaard worden of een herkomstbedrijf of bestemmingsbedrijf al dan niet varkens heeft. In de eigen verklaring verklaart de paardenhouder dat het dier afkomstig is van een bedrijf zonder varkens.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf zonder varkens, dan dient de vervoerder ook een eigen verklaring van het bestemmingsadres te hebben.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf met varkens, dan moet de bezoekersregeling op dat bedrijf in acht worden genomen, bijvoorbeeld door het uitladen aan de openbare weg.

Levensbedreigende situatie

Ontheffing van het vervoersverbod voor paarden van verdachte of besmette bedrijven of tijdens de standstill voor bedrijven met varkens is mogelijk in levensbedreigende situaties, indien er behoefte is aan professionele hulp in een daarvoor ingerichte kliniek, waar zich uitsluitend paarden bevinden. Het paard mag naar een dergelijke kliniek vervoerd worden onder de volgende voorwaarden:

- alleen op attest van een dierenarts (voorbeeld zie bijlage 9 van beleidsdraaiboek klassieke varkenspest);
- alleen met toestemming vooraf van de kliniek;
- melding vooraf van reisroute aan de AID;
- alleen individueel geïdentificeerde dieren met document (paspoort)

Paarden op de weg

Dit zijn paarden die aan de hand, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg komen. Als er tijdens de rit een bedrijf met gevoelige dieren wordt bezocht, dan gelden dezelfde regels die ook voor "vervoer van paarden" gelden. Het wordt echter sterk ontraden om dergelijke bedrijven te bezoeken tijdens een KVP-crisis.

Rijden van paarden

Hiermee wordt bedoeld het rijden van paarden op het eigen bedrijf in binnenbak of buitenbak. De openbare weg wordt niet overschreden, anders is er sprake van paarden op de weg. In principe zijn er geen restricties voor het rijden van paarden op het bedrijf. De bezoekersregeling is echter ook hier van toepassing.

Weiden van paarden

Met het weiden van paarden wordt bedoeld het op eigen percelen buiten laten lopen van paarden zónder dat de openbare weg wordt overschreden.

Bezoekersregeling

De bezoekersregeling geldt voor bedrijven met varkens. Op deze bedrijven is het bezoek van de dierenarts toegestaan, echter alle overige bezoekers mogen alleen op het bedrijf komen indien er een goede scheiding is tussen varkens en paarden. Het bedrijfsgedeelte van de varkens dient zodanig aangemerkt te worden, bijvoorbeeld met een afzetlint en waarschuwingsbord, dat voor een ieder duidelijk is dat dat het bedrijfsgedeelte voor varkens is. Toeleveranciers zullen zich ook aan de bezoekersregeling moeten houden. Dit betekent dat het mogelijk kan zijn dat er aan de openbare weg moet worden afgeleverd.

Afbouw

Voor ongevoelige diersoorten als paarden kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de ongevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

11.4 Pluimvee

11.4.1 Inleiding

Zoals in de algemene inleiding van hoofdstuk 11 is aangegeven kan pluimvee een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van SVD. Daarom worden er tijdens een uitbraak van SVD ook maatregelen voor pluimvee ingesteld. Deze maatregelen worden in een tabel (11.3.2) weergegeven voor bedrijven met en zonder varkens in de verschillende gebieden. De maatregelen worden daarna verder toegelicht (11.3.3).

11.4.2 Maatregel tabel Pluimvee

Pluimvee

	Bedrijf met varkens						Bedrijf zonder varkens			
	Verdacht bedrijf	Besmet bedrijf	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer naar slachthuis	X	A ²	X	A ³	A ³	O	O	O	O	O
Vervoer levend pluimvee naar ander bedrijf	X	A ²	X	A ⁵	A ⁵	A ⁶	O	O	O	O
Ontvangst levend pluimvee van ander bedrijf	X	X	C ¹	A ³	A ³	O	O	O	O	O
Afvoer van broed/consumptie-eieren	X	A ²	X	A ⁴	A ⁴	O	O	O	O	O
Bezoekers	C ⁸	C ⁸	C ⁸	C ⁸	C ⁸	A ⁸	O	O	O	O
Diervoer voor pluimvee	C ⁷	A ⁹	A ⁹	A ¹⁰	A ¹⁰	A ¹¹	O	O	O	O
Mest van kippen	X	A ²	X	A ¹²	A ¹²	A ¹²	X	O	O	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan, tenzij; A=Toegestaan onder voorwaarde; O= Toegestaan

- 1 Alleen ééndagskuikens: rechtstreeks vervoer, PVE geleidebiljet, afleveren aan openbare weg
- 2 Slechts mogelijk na ontheffing VWA
- 3 Rechtstreeks, PVE geleidebiljet, hygiëneprotocol
- 4 Rechtstreeks met PVE geleidebiljet
- 5 Alleen naar een bedrijf zonder varkens: rechtstreeks, hygiëneprotocol, PVE geleidebiljet
- 6 Indien naar een bedrijf met varkens: rechtstreeks, gecompartmenteerd, hygiëneprotocol, PVE geleidebiljet
- 7 Bij welzijn of levensbedreigende situaties in overleg met VWA bezoek of aflevering mogelijk
- 8 Bezoekersregeling
- 9 Alleen in noodgevallen, ontheffing VWA, rechtstreeks en met hygiëneprotocol
- 10 Rechtstreeks vervoer met hygiëneprotocol
- 11 Hygiëneprotocol
- 12 Gecompartmenteerd en hygiëneprotocol

11.4.3 Toelichting maatregelen

Het PVE geleidebiljet is te verkrijgen bij het PVE.